

ВИСНОВОК

наукового керівника на дисертацію Запорожченка Руслана Олександровича «Політичні форми організації простору в контексті сучасних глобалізаційних процесів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Запорожченко Руслан Олександрович, 1996 року народження, у 2018 році закінчив соціологічний факультет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за спеціальністю 052 Політологія та отримав диплом магістра з відзнакою. У 2019 році вступив до аспірантури кафедри політології філософського факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Під час навчання в аспірантурі Запорожченко Р.О. дотримувався індивідуального плану аспіранта, зокрема в повному обсязі виконував освітню, наукову та науково-дослідну складову, у тому числі склав заліки та іспити з семи навчальних дисциплін на відмінно. Запорожченко Р.О. зарекомендував себе як відповідальний, працелюбний, добросовісний та сумлінний аспірант, який протягом навчання активно займався науковою та науково-дослідною роботою, зокрема ним було опубліковано 20 наукових праць (статті, тези доповідей), з яких за темою дисертації – 13, у тому числі 4 наукові статті у фахових наукових журналах України та 5 наукових статей в міжнародних наукових журналах, які входять до наукометричних баз даних Scopus та/ або Web of Science.

За час навчання в аспірантурі Запорожченко Р.О. оволодів інтегральними, загальними та фаховими компетентностями, передбаченими освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, зокрема: здатністю розв'язувати комплексні проблеми в теоретико-методологічній сфері; здатністю до критики та самокритики; наполегливістю у досягненні поставленої мети; здатністю до наукової та науково-дослідної роботи; знаннями сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів; дотриманням професійної етики та

толерантності; здатністю спілкуватися професійною іноземною мовою за спеціальністю; сприйманням, аналізом та обробкою новітніх джерел інформації тощо.

Обрана аспірантом тема дисертаційного дослідження «Політичні форми організації простору в контексті сучасних глобалізаційних процесів» є логічним та обґрунтованим продовженням тієї проблематики наукових досліджень, якою аспірант займався ще під час навчання в магістратурі. Обрана тема є вкрай цікавою, адже вона стосується сучасних глобалізаційних процесів та політичних форм організації простору (держави, імперії, транснаціональні корпорації, міжнародні об'єднання). Актуальність же обраної теми зумовлена сучасними трансформаційними змінами, що відбуваються у світі в контексті пандемії Covid-19, російсько-української війни та конкуренції глобальних акторів за світове домінування. Перш за все мова йде про дихотомію «простір – територія», яка є визначальною для аналізу різних політичних форм, зокрема сучасних держав. У політологічних дослідженнях акцент робиться на територію та кордони як невід'ємну частину сучасної держави, однак нівелюється просторовий характер інших політичних форм, зокрема імперій, транснаціональних корпорацій та різного роду регіональних і міжнародних об'єднань. І саме дослідження простору як однієї із важливих категорій в політичній науці робить дисертаційне дослідження Запорожченка Р.О. і міждисциплінарним за своєю структурою, і вкрай важливим за своїм змістовним наповненням.

Наукова новизна обраної теми дисертації полягає в комплексному науковому дослідженні, в якому здійснено теоретико-методологічне обґрунтування політичних форм організації простору, які виступають ключовими акторами в системі міжнародних відносин та глобального управління. Окрім того, автор пропонує комплексну модель операціоналізації політичного простору, яка полягає у визначенні політичного простору як упорядкованої системи (політичного порядку), всередині якої відбуваються процеси відтворення та взаємодії різних структур контролю, влади та ідеології. І, власне, від рівня взаємодії таких структур буде залежати характер функціонування конкретної політичної форми організації простору. Не менш важливим є компаративний аналіз впливу глобалізаційних процесів на становлення і сучасний стан політичних форм організації простору, зокрема сучасних держав,

імперій та міжнародних об'єднань. Автор пропонує оригінальну концепцію гегемоністських порядків глобального (американський), регіонального (російський) та локального (китайський) рівнів, які і є наочними прикладами операціоналізації політичного простору та відтворення політичного порядку.

Таким чином актуальність обраної аспірантом теми дисертації, а також наукова новизна і проведена аспіратом робота дають підстави стверджувати, що дисертаційна робота Запорожченка Р.О. становить істотний науковий інтерес і практичну цінність як у політологічній галузі, так і в соціологічній та галузі міжнародних відносин. Тож цілком виправданою та послідовною є структура дисертаційного дослідження, яке складається зі вступу, трьох розділів (по три підрозділи у кожному) та висновків. Окрім того в дисертації присутня значна кількість фігур, таблиць та схем, які розроблені та оформлені автором, і представляють не лише компіляцію вже існуючих теоретико-методологічних напрацювань, але й є власним авторським доробком. Безперечно, дисертація Запорожченка Р.О. написана ним самостійно, а сам аспірант працював у тісному зв'язку з науковим керівником.

Окремо варто відмітити опрацювання аспірантом досить великого пласту наукової літератури, більшість з якої є англійською і представлена не лише працями відомих політологів, але й поєднуються з нещодавніми науковими розвідками американських, європейських та азійських науковців (політологів, соціологів, істориків, антропологів, економістів, правників, міжнародників). На додаток до використання англійської літератури дисертаційна робота також містить емпіричну інформацію, зокрема статистичні дані міжнародних організацій (ООН, МВФ, Світовий Банк, АСЕАН, Eidgenössische Technische Hochschule Zürich тощо), аналітичні матеріали американських та європейських центрів дослідження політики, глобалізації, міжнародних відносин, військових конфліктів, фінансових та економічних процесів тощо. Дисертаційне дослідження Запорожченка Р.О. характеризується майстерним та оригінальним поєднанням різних теоретичних підходів, концепцій, моделей та оригінальної авторської методології.

Висунуті на захист наукові положення, висновки та авторські інтерпретації сучасних політичних процесів є достатньо аргументованими, обґрунтованими та

базуються на аналізі фундаментальних наукових досліджень у сфері політичної науки. Також обґрунтованість наукових положень та висновків автора представлені у виступах на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях (Тбілісі, Лейпциг, Нью-Йорк, Київ, Миколаїв, Харків), індивідуальних публікаціях у фахових наукових журналах України і міжнародних наукових журналах, які входять до наукометричних баз даних Scopus та/ або Web of Science (у тому числі журнали, які мають Q1, Q2).

Зважаючи на вищезначене, вважаю, що під час навчання в аспірантурі Запорожченко Р.О. сформувався як відповідальний, працьовитий, грамотний та кваліфікований дослідник, який вміє вирішувати поставлені задачі і виконувати заплановане вчасно і з високим професіоналізмом. Дисертаційна робота Запорожченка Р.О. є оригінальною, самостійно виконаною, завершеною науковою кваліфікаційною працею, у якій обґрунтовані результати дослідження та запропонована новаторська концептуальна модель упорядкування простору, запропонована та визначена аспірантом. Отримані результати дослідження мають високий рівень обґрунтованості, наукової валідності та практичне значення.

Вважаю, що освітня та наукова складова індивідуального плану роботи аспіранта Запорожченка Руслана Олександровича виконана в повному обсязі та на високому науковому рівні.

Доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри політології
філософського факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Наталія ВІННИКОВА

Підпис Наталії Вінникової заступника
Начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО